Ógyalláról Szamoára

Otto Tetens csillagász emlékezete

Az *ógyallai csillagvizsgáló* története 1871-ig nyúlik vissza. A gazdag földbirtokos, alispán, országgyűlési képviselő, képzett hajóskapitány és mozdonyvezető, *Konkoly Thege Miklós* ekkor még csak műkedvelőként vizsgálódott távcsövével kastélyának teraszáról. 1899-ben már egy infrastrukturálisan kiépített, komoly műszerekkel felszerelt, jó nevű szakembereket foglalkoztató asztrofizikai obszervatóriumot adott át a magyar nemzetnek a magát szakcsillagásszá képző, meteorológiával is magas szinten foglakozó műszerész-zseni. A német származású csillagász, *Otto Tetens* 1887–1888-ban dolgozott megfigyelői (akkori terminussal obszervátori) minőségben a csillagdában. Az ekkoriban hobbi-csillagdából egyre komolyabb szakmai műhellyé váló intézmény vonzerejét jól mutatja, hogy *Karl Schrader* (Schráder Károly) és *Hermann Kobold* (Kobold Ármin; róla szóló írásunk lapunk 2008/7. számában olvasható) után Tetens már a harmadik „idegenlégiós" volt a Konkoly vezette csillagász csapatban.

Tetens (a kép bal szélén) a szamoai megfigyelő-állomáson, 1904-ben

Az ógyallai csillagvizsgáló napjainkban *(A szerző felvétele)*

Otto Tetens a város rendőrfelügyelőjének gyermekeként 1865. szeptember 26-án, a németországi Rendsburgban született. (A régebbi keltezésű hazai szakirodalomban a kor szokásának megfelelően a magyaros Tetens Ottó néven találkozhatunk vele.) Egyetemi tanulmányai alatt különböző természettudományos tárgyakat hallgatott. Iskoláit Münchenben, Tübingenben, Berlinben, Kielben és Göttingenben végezte, doktori fokozatát 1891-ben Kielben szerezte meg.

Az 1888-as ógyallai „kaland" után visszatért hazájába. 1891-ig a kieli csillagvizsgálóban, majd a hamburgi tengerészeti obszervatóriumban, 1898-tól a strasbourgi csillagdában végezte tudományos munkáját. Életének legemlékezetesebb és az utókor szempontjából legmaradandóbb tudományos állomáshelye (1902 és 1905 között) egy távoli, egzotikus szigethez, Szamoához kötődik, melyet a Csendes-óceán délnyugati részén, a Fidzsi-szigetekről északra elterülő szigetcsoport birtoklásáért folyó többhatalmi játszma eredményeként részben Németország birtokolhatott. Tetens egy göttingeni klimatológiai projekt kapcsán került az ottani német kolóniába. A szigetcsoport „fővárosához", Apiához közel, Mulinuuban alapított meteorológiai és asztronómiai megfigyeléseket egyaránt végző obszervatóriumot. „Külszolgálatáról" hazatérve Göttingenben dolgozta fel szerteágazó tudományos eredményeit. 1906-ban visszatért a kieli csillagvizsgálóba. Közel negyedszázadon át, 1909-től 1931-ig, Lindenberg meteorológiai intézetének volt főobszervátora.

Nyugállományba vonulását követően a közeli Bad Saarow-ban telepedett le, nyugdíjas éveit az idilli körülményeket nyújtó Scharmützelsee tó partján töltötte. Otto Tetens életének 80. évében 1945. február 15-én a Csehország területén fekvő fürdőváros, Teplice egyik szanatóriumában hunyt el.

REZSABEK NÁNDOR